

UPA15/39
19. marts
Naaja H. Nathanielsen

Forslag til forespørgselsdebat om Pituffik, Thule Air Base. Hvad skal Grønland have ud af amerikanernes tilstedeværelse på grønlandsk territorium? Hvad skal vi kræve af afkast og hvilke aftaler skal vi kræve genforhandlet?

(Medlem af Inatsisartut, Sara Olsvig, Inuit Ataqatigiit)

Til hverdag tænker vi ikke ret meget over amerikanernes tilstedeværelse i vores land. Men sagen om den tabte servicekontrakt ved Thule Air Base har mindet os om dette.

Vi har i næsten 80 år haft et samliv med amerikanerne på godt og ondt. Amerikanerne var med til at åbne os mod omverden under 2. verdenskrig. En handling der var med til at øge vores trang til mere selvbestemmelse. Men amerikanerne har også handlet bag om ryggen på os i flere sager og afskåret os fra viden om deres aktiviteter - i vores eget land.

Ikke stærkt nok

Den aftale der gælder for amerikanerne er forsvarsaftalen fra 1951. Den er indgået mellem Danmark og USA mens Grønland stadig var en koloni. Og det er den aftale, at Inuit Ataqatigiit mener, skal gennemgås meget, meget grundigt.

Inuit Ataqatigiit bakker op omkring det militære og fredsbevarende samarbejde. Men når Grønland lægger landområder til dette samarbejde, så bør vores indsats anerkendes gennem nogle klare økonomiske fordele for landet. Desværre er det Inuit Ataqatigiits opfattelse, at de nuværende aftaler ikke er stærke nok. Det er ikke nok, at vi kan få nogle skatteindtægter via en servicekontrakt, der genforhandles hvert 7. år. Det er alt for usikkert og det er ikke rimelige vilkår overfor det grønlandske folk.

Vi må stå sammen

Inuit Ataqatigiit anerkender den indsats der tidligere er gjort for at styrke Grønlands position. Gennem tillægsaftaler har man forsøgt at øge det grønlandske udbytte. Men i praksis har det vist sig, at aftalerne ikke har været stærke nok.

Det er derfor vores store ønske, at vi kan stå sammen her i landet om at kræve et stærkere udbytte af den amerikanske tilstedeværelse.

Amerikanske investeringer i uddannelse, infrastruktur og grønne anlæg, bør i første omgang komme på tegnebrættet. Og så kan det tungere arbejde med at revidere aftalegrundlaget begynde sideløbende. Inuit Ataqatigiit kommer ikke med ultimatummer. Vi er åbne overfor forskellige løsninger. Men vi holder fast i, at den nuværende model er uholdbar og for sårbar for vores land og vores økonomi.

Bedre samarbejde med Danmark

Skiftende danske regeringer har afvist at genforhandle forsvarsaftalen. Det gælder også den nuværende danske udenrigsminister, Martin Lidegaard. For nyligt kaldte han det "usandsynligt" at genforhandle aftalen. Det skete ganske få timer efter at Inuit Ataqatigiit havde forslået en genforhandling.

Vi er imponerede over den hurtige afvisning af en genforhandling, når man tænker på at det indtil videre har taget 5 måneder at få basale informationer frem om både den danske regerings og Naalakkersuisuts rolle i forbindelse med udbuddet af servicekontrakten ved Thule Air Base.

Såfremt den danske stat holder fast i støtten til den nuværende model, så bør den danske stat hurtigst muligt komme med acceptable alternativer, der øger det grønlandske udbytte. Så længe den danske stat er dette lands officielle udenrigspolitiske talerør, så bør den danske stat varetage VORES interesser over amerikanernes.

Vi forventer en langt større samarbejdsvilje fra Danmark end vi ser for tiden. Vi er skuffede over at Danmark så hurtigt afviste ønsket om en genforhandling. Og vi er vrede over, at den danske udenrigsminister udelod de to grønlandske folketingsmedlemmer, i et orienteringsmøde om Pituffik-sagen. Vi finder den afvisende og lukkede holdning uforståelig.

Der er ingen fra Grønland der ønsker at sætte Danmarks tætte relation til USA over styr. Men vi forventer at blive hørt, inddraget og respekteret af den danske regering.

Inuit Ataqatigiit tror, at den grønlandske befolkning generelt er positive overfor amerikanernes tilstedeværelse i landet. Og vi er bestemt ikke blinde overfor de fordele der er i det militære og fredsbevarende samarbejde med USA.

Men Inuit Ataqatigiit mener, at både amerikanere og den danske stat tager alt for let på det grønlandske folks krav på kompensation og inddragelse. Historien viser os, at det ikke har været omkostningsfrit menneskeligt eller kulturelt, at huse amerikanerne. Og nu står vi i en situation, hvor vi også vil mærke nogle klare økonomiske konsekvenser i samfundet – som følge af tabet af servicekontrakten.

Forsvarsaftalen skal opdateres

Inuit Ataqatigiit minder om, at forsvarsaftalen i næste måned er 64 år gammel og stammer fra en tid, hvor Grønland var en koloni. Intet sted i den oprindelige aftale er dette lands befolkning eller vores rettigheder nævnt. Siden har man lappet på aftalen med tillægsaftaler og diverse fællesråd. Den sidste tillægsaftale blev indgået i 2004 i Igaliku – og kaldes derfor Igaliku-aftalen.

Der er ingen tvivl om, at Igaliku-aftalen præciserer de rettigheder landets befolkning har og tydeliggør de pligter amerikanerne har. Men i praksis har vi ikke formået at sikre et rimeligt udbytte af aftalen med amerikanerne. Derfor mener vi, at det er på tide at gennemgå forsvarsaftalen ganske nøje og opdatere den. Vi mener også at de forskellige fællesudvalg bør evalueres, så vi sikrer at de fungerer efter hensigten.

I forhold til den tabte servicekontrakt har vi allerede udmeldt, at dette undersøges nøje og deles med befolkningen. Vi håber derfor, at denne debat kommer til at handle om fremtiden. Vi ser frem til at drøfte det fremtidige grønlandske udbytte af den amerikanske tilstedeværelse her i landet.

Inuit Ataqatigiit opfordrer de grønlandske partier til at stå sammen om de fremtidige krav for den amerikanske tilstedeværelse. Fremstår vi splittede om dette emne afskærer vi os selv fra indflydelse. Dette handler ikke om partipolitik, det handler om hvilken historie vi vil skrive om dette land. Det er nu vi skal gøre det klart i hvor høj grad vi reelt ønsker at blive hørt og taget alvorligt af vores omverden og samarbejdspartnere.